

PROPRIETAR-DIRECTOR

AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TARNAVA MICĂ

INSERATE

Conform regulamen. de aplicare a tarifului comercial, categoria V.

Unitatea

REDACTOR

DUMITRU NEDA

Foale înscrisă în Registrul de Publicații al Trib. Târnava-Mică sub Nr. 2—1938.

ABONAMENTE

Pe un an 250 Lei
Pe 6 luni 150 Lei
Pentru străinătate 750 Lei**Foale bisericescă-politică — Apare în fiecare Sâmbătă**

Purtători de Dumnezeu

(ivo). E atât de semnificativ și atât de profund numele pe care-l avea Sf. Ignatie Antiohenul, martir pe timpul lui Traian (107—108): Teofor, adică purtător de Dumnezeu. Și n'a fost un simplu nume, un cuvânt gol, ci o realitate, pentru că toată viața n'a făcut altceva decât să-l poarte pe Dumnezeu cu sine, slujindu-l, făcându-l cunoscut altora și murind pentru El, fiind dat pradă fiarelor sălbatice.

Toți creștinii trebuie să fim la fel: Purători de Dumnezeu. Întâi de toate și mai presus de toți preotul. El trebuie să-l poarte încontinuu pe Dumnezeu în sufletul său și în viața sa, nu numai la slujbe, mai ales la Sf. Liturghie, când ține locul Fiului lui Dumnezeu întromenit, în decursul cărora atitudinea sa, vorba sa, gestul său trebuie să transpire suflul divin care-l stăpânește, dar și în viața socială și privată. Oriunde s'ar găsi și în orice împrejurări s'ar afla, preotul trebuie să fie o copie fidelă a lui Hristos, pe care poporul să o poată imita. Să poată spune fiecare preot cu Sf. Pavel: „Fiți urmașii mei, cum și eu sunt al lui Hristos”, și „mie a trăi mi-e Hristos”.

La fel trebuie să fie și ceilalți creștini, pentru că pentru toți s'a jertfit Hristos, pentru toți și-a vărsat sângele, ca să ne facă asemenea Lui, să ne îndumnezeiască. Se spune despre preot că trebuie să fie alter Christus, însă cei vechi au spus-o aceasta despre fiecare creștin și pe bună dreptate, căci nimeni nu se poate dispensa dela poruncile lui Dumnezeu și dela Evanghelia Sa, nimeni nu poate sluji altuia decât Lui, nimeni nu poate purta pe altcineva în suflet, decât pe Dumnezeul adevărat. Porunca lui Hristos: „Fiți desăvârșiți, cum și Tatăl vostru cel din ceruri desăvârșit este”, nu sună numai pentru preoți, pentru călugări și călugărițe, cum greșit cred unii, ci sună pentru toți creștinii deopotrivă. „Fiți sfinți, căci sfânt sunt eu”, ne spune tuturor Domnul.

Așa ar trebui să fie, însă durere, nu prea este așa mai ales în rândul creștinilor și chiar și între preoți. Sunt prea puțini purtătorii de Dumnezeu și prea mulți purtători de sine, sau purtători de alți idoli. Câți dintre slujitorii altarului nu se caută pe sine, chiar și în cele mai sfinte! Câți nu-l predică pe Hristos, ci se predică pe sine! Iar dintre creștinii din zilele noastre câți mai pot fi numiți teofori, purtători de Dumnezeu? Foarte puțini, pentru că cei mai mulți se închină plăcerilor de tot felul, sau slujesc vișelului de aur, ca odinioară în pustie poporul ales.

Sărbătorile ce se apropie să fie motiv de reculegere sufletească, ocazie de primenire spirituală, momente de hotărâri mari: Reînțoarcare la Hristos și la poruncile Lui! Să-l purtăm pururea pe Hristos în sufletele noastre și în viața noastră, pentru că nașterea lui Hristos, să ne fie tuturor de folos!

Isvorul biruinței

de prof. Cornel Andrea

Au fost — și mai sunt — generali și conducători de stat, cari resping religia creștină, pe motiv că aceasta predică bunătatea, blândețea și dreptatea. Unii ca aceștia au început chiar campanie împotriva Bisericii lui Isus, a preoților și episcopilor Ei; au început a ordona închiderea seminariilor teologice, a mănăstirilor de călugări și de călugărițe, cu planul și intențiunea de-a rupe în celea din urmă de tot cu creștinismul și a pune altă bază educației popoarelor lor, decât cea creștină.

Ei voiesc adica biruință. Socotesc apoi, că biruință cu armele în lupte și războiu numai bărbații aspri, necruțători, chiar duri și cruzi, pot repurta. Să nu știe armata și mamele, cari fac educația copiilor, de iubirea față de aproapele, de frăgezime sufletească, de milă și blândețe, față de nimenea! Aceste calități adause sufletului războinicilor; principii de acestea infiltrate în judecata lor, atrofiază și desbracă armata de biruință. — Așa își tălmăcesc procedura și pornirea împotriva creștinismului.

Noi, aceștia, cari stăm neclintiți pe bază de cultură creștină, am rămas mirați și îndurați, că în general poate cineva să respingă adevărul integral, bazat pe rațiune și pe descoperire supranaturală, atât de unilateral, din o considerare de interes particular și trecător; și apoi că se poate susține un neadevăr atât de ușor de observat și atât de ușor de combătut, prin însăși realitatea.

Pentru că, mai întâi, ce e adevăr, adevăr rămâne în orice împrejurare: fie, că servește promovând un plan, sau un interes particular, fie că îl deservește, opunându-i-se și împiedicându-l. Și la urma urmelor adevărul numai bine aduce celui ce nu-l neagă, nu i-se împotrivesc celui adevăr, ci i-se comformează, i-se supune. Și invers: la urma urmelor, numai rău aduce împotrivirea, negarea lui și nesupunerea față de el.

Așa cu religia creștină: Ea este un adevăr absolut, independent; indiferent, că îl primește omul, sau nu. Un adevăr peremptoriu și de nerăsturnat.

În locul al doilea: pentru a câștiga un război, nu tiranie, nu ură față de aproapele, nu barbarie, nu lipsă de conștiințiozitate trebuie, cum e la bolșevici. Ci adeziunea neclintită către adevăr, către moralitate; conștiința dreptății cauzei pentru care lupti, chiar sfințenia cauzei. Iubirea față de om, de aproapele; iubirea adevărului și a moralei celei adevărate. Ura: nu a omului, ci a necinstei, a nedreptății care luptă împotriva ta, a minciunei care vrea să pună stăpânire asupra ta, asupra copiilor și nepoților tăi;

asupra țării și națiunii tale. Nu punerea la contribuție a pornirilor josnice, în favorul unui capriciu oarecare, a unui scop particular, fără bază morală — ci încordarea călduroasă a pasiunilor nobile, a conștiinței drepte; mobilizarea iubirii față de adevăr și dreptate, — dă tărie, rezistență, hotărâre, răbdare, putere de jertfă, biruință.

Să lăsăm exemplele din trecut, cum a fost cazul biruinții lui Constantin cel Mare, asupra lui Maxențiu ș. a. — și să recunoaștem ce ne descopere războiul actual. Cine sunt mai religioși și mai evlavioși decât bavarezii, între triburile compunătoare ale marelui naționi germane? Și totuși aceștia s'au dovedit cei mai viteji, cei mai biruitori, mai activi, mai cu elan luptători, între toate acelea triburi, atât în războiul mondial trecut, cât și în cel actual. Care este țara și națiunea, armata cea mai despărțită de Dumnezeu și mai fără religie creștină — și în același timp cea mai numeroasă, mai bine dotată cu mașinării, cu mijloace de apărare și de atac, materiale, decât cea a Uniunii Sovietice rusești? Care este între popoarele lumii cel mai îndopat cu ură, cu necruțare, cu idei și credințe mai dure, mai crâncene, mai animalice, chiar și mai refractare milei, evlaviei, supunerii față de Dumnezeu și de Biserică, decât cel rusesc?! Și totuși mai slabe rezultate, mai mari pierderi n'a avut nici unul, ca acesta; și absolut și relativ cu alte popoare, care s'au bătut în acest războiu!

Noi Românii, în sufletul cărora mistica, religioasă, iubirea și mila față de aproapele, evlavie, supunerea față de Biserică și de Dumnezeu, constituiesc note esențiale, ne-am dovedit unul din celea mai viteze popoare, mai cu elan în luptă, mai tari, mai neînfricate, mai biruitoare, mai hotărâte, ca armată — între popoarele lumii.

Dacă obvine și vre-un exemplu de popor evlavios, religios, fără mare vâlvă în războiu, fără putere remarcabilă de biruință, la acel popor nu evlavie religioasă, nu alipirea față de Biserică și supunerea față de Dumnezeu îi procură slabele puteri de acțiune războinică. Ci alte împrejurări individual-naționale, altă structură trupească și suflet tească naturală, independentă de conștiința morală și religioasă — sunt la mijloc, cari îi fac și îl mențin așa; nu considerațiunile religioase și de morală din viața și organizarea sa.

Nu materialismul grosolan și exclusivistă putere de luptă, de rezistență și duce la biruință asupra dușmanului! Ci spiritul înalt, cinstea, iubirea dreptății și adevărului, care stau la baza vieții, existenței, fericirii aspi-

rate și a luptei ce o duce o națiune, o țară, un popor — acestea fac pe luptătorii bravi.

Prin urmare: nu trebuie să abandonăm creștinismul, cu morala sa umană, blândă, dreaptă și sfântă chiar — ca să fim viteji, să fim hotărâți și vijeliosi, biruitori în luptă, în războiu. Ci dimpotrivă: cinstea, simțul dreptății, iubirea adevărului, alipirea față de tot ce promovează acestea virtuți: Biserica, simțul religios, conștiințiozitatea religioasă morală, cari ne fac blânzi, evlavioși, pacinici în fața adevărului, cinstei și dreptății, dar necruțatori, inflexibili, plini de spiritul jertfei, hotărâți să învingem, în fața necinstei, nedreptății, în Jugosla- și rătăcirii: acestea să le cultivate, de acestea să se alipească o națiune, o țară și omenimea întreagă, dacă vrea să fie cu adevărat biruitoare față de tot ce aduce nefericire, nemulțumire, lipsuri și nevoi în sinul națiunilor una câte una și a omenimei întregi.

Scurt: nu ura, nu cruzimea, nu sălbăticia elementară dau puterea și tăria în luptă, ci convingerea, alipirea față de o idee înaltă, caracterul ferm, te fac nebiruit. Iar calitățile acestea nu le creiază nici o altă instituție, nici o altă religie, ca: *creștinismul*.

M. Sadoveanu

despre sine și despre educația țărănimii

În numărul său din 6 Decembrie, „Vremea” publică un interviu cu d. M. Sadoveanu. Marele maestru al scrisului românesc vorbește, cu bunătatea și seninătatea sa fermecătoare, despre sine și despre opera sa, despre eroii literari și operele sale preferate, despre felul său de muncă și despre idealurile ce-l călăuzesc în viață. — Vorbește, între altele, despre probleme care fac parte din preocupările noastre permanente.

Intrebat, ce l-a atras așa de mult spre țărănimia, care ocupă un loc considerabil în opera sa, maestrul a răspuns: „Țără-

nimea noastră e un element care trăește neschimbat de două mii de ani... O a doua pricină — pentru care m'am ocupat de țărănimie este faptul că e o categorie bună în resorturi sufletești și morale, având un caracter ferm care vine foarte de departe. Cu totul alta este înfățișarea lumei dela oraș. Acum o sută de ani lumea aceasta purta antereu și ișlic, astăzi poartă alte haine și mâine de sigur că le va schimba și pe acestea. În viața reală nu are nici o originalitate și nici o statornicie.

„Eu nu sunt pesimist și nu mă bucur de ticăloșiile nimănui. Dimpotrivă. *Imi place să caut lumina și bunătatea, să caut dreptatea.* Toate acestea însă nu le pot găsi decât fie într'un trecut foarte departat, fie în această țărănimie care își păstrează o statornică bunăcuviință. O mare parte din viața mea a fost preocupată de ridicarea țărănimii, de ridicarea spiritului și a vieții sale. Am fost conferențiar al „Casei Școalelor” ani de zile, am înființat o bibliotecă ce continuă să apară și astăzi (Biblioteca editată de „Casa Școalelor”), scriind zeci de broșuri și de volume. Am fost unul din colaboratorii marelui însuflețit care a fost Șiriu Haret.

„Astăzi — auzim spunându-ni-se cu amărăciune — n'aș mai face-o însă. Am fost silit să constat că toată munca aceasta a fost zadarnică. Ce s'a ales din toate sutele de biblioteci pe care le-am înființat? Unde sunt roadele ostenețelor mele și ale altora? Altă metodă se cere întrebunțată pentru realizarea acestui scop. *Ridicarea satului și a țaranului e în primul rând o problemă de educație.* Din acest punct de vedere s'au făcut foarte multe greșeli. Cea mai însemnată dintre ele a fost regimul la care a fost supusă biserica dela 1864 încoace. *Căutând să se ridice școala, s'a isbit adesea în biserică.*

Nu este însă acum timpul pentru a lămuri toate aceste lucruri”.

Nu vom căuta să le lămurim, cu acest prilej, nici noi. Am subliniat constătarile maestrului Sadoveanu, grele de adevăr și pline de amărăciune. Le înțelegem și le împărtășim.

Cu aceeași însuflețire aplaudăm și declarația dsale privitoare la rolul scriitorului de a fi apostol al bunătății și iubirii.

„Eu nu pot privi cu ură pe nimeni. Fiecare neam este așa cum este; are caracterul lui, sufletul lui, așa după cum fiecare dintre noi își are un suflet propriu. Popoarele trebuie să se înțeleagă între ele, să conlucreze la o operă mai înaltă. Ideea asta e susținută de întreaga învățătura și existența creștinismului. Nu pot accepta ura, nu pot. La mine aceasta e ceva organic. În ce ne privește pe noi Români, cred că vom ajunge să realizăm un stat puternic, un stat mare printre celelalte națiuni... Rezolvarea acestor probleme, și a multor altele, depinde însă de ceea ce ne va aduce sfârșitul războiului”.

De ce atâta frivolitate?

Sub acest titlu a publicat nu de mult d. Grigore Malciu, directorul ziarului *Informația* — București, un substanțial articol de fond, arătând nepotrivirea jenantă ce există între atmosfera sobră și plină de o tragică măreție a frontului și între îndemnul tacite de a pași alături de comandamentele morale, pe cari teatrele capitalei — să zicem că numai unele — prin piesele ce le joacă, le dau zi de zi marelui public.

Autorul a pornit dela constatarea, că presa are posibilitatea de a fi un prețios auxiliar al autorității. Pentru acest motiv a și scris articolul. A accentuat, că înțelege perfect cerințele vieții, dornică de distracție, și nu e de părerea ca teatrele de azi să ofere publicului — pentru motivul că purtăm în războiu dureros și greu — exclusiv piese serioase. Dar că nici contrariul nu mai poate fi tolerat. Azi ca întotdeauna, linia de mijloc

FOIȚA „UNIRII”

Cefind cărțile nouă

EMIL CIORAN: Schimbarea la față a României

Cap. V. Războiu și revoluție.

Din toată teoretizarea d-lui Cioran asupra războiului ne alegem cu foarte puțin, căci iacă ce ne spune la capitol V:

Cred că nu este om, care să nu lupte cu toate sentimentele împotriva războiului; dar tot așa nu cred să fie vre-unul, care să nu-i recunoască fatalitatea. Teoretic nu este așa de ușor să fii împotriva lui. Dacă aș ști, că de aș striga toată viața, zi și noapte, împotriva lui, el ar fi mai puțin, aș deveni cel mai infocat pacifist. Dar în fața tristelor fatalități umane, mi-e rușine să fiu pacifist.

Războiul este o crimă istorică, pe care omenirea o acceptă totdeauna după ce a comis o. Națiunile își fac din el un fel de o glindă măritoare, de aceea este el leagănul megalomaniei naționale și tot de aceea, rezolvă el în primul rând conflictele naționale, pe când revoluțiile cele sociale. *Toate războaiele sunt naționale și indirect sociale; toate revoluțiile sunt sociale și indirect naționale.*

Războaie determină răspântiile istoriei, precum revoluțiile culmile.

Nedreptățile și neglijențele sociale pot fi mai mari după războiu decât înainte.

Războiul creiază un nou ritm.

Dacă ar sta în posibilitatea oamenilor să-l împiedice și să-l curme, demult ar fi fost lichidat.

Cine nu poate accepta războiul ca o condiție fatală, nu-i rămâne decât să se omoare.

Cine amestecă sentimente în considerațiile asupra războiului își complică existența inutil, deoarece ireparabilul onfliktelor umane nu poate fi atenuat nici măcar de intervenția divină.

Lumea este atât de nedrept organizată, încât nu poți decât înnebuni dacă te gândești la sistemul de repartitie, la inegalitățile prin sistem ale universului.

Oamenii talentați și dotați se mistuesc în mizerie și boală, capetele productive ale omenirii își consumă energia în utopii, pentru ca bogății să poată visa.

Proprietatea pare a fi o fatalitate. Dacă instinctul de proprietate ar putea fi smuls din sufletul omului, ar trebui să fim mai repede fericiți decât să avem regrete. Toate problemele ar fi atunci pe calea soluționării.

Numai țările minore poartă războaie defensive.

Revoluția își are sursa în stomac, razimul în disperare și scopul în ultimele finalități ale spiritului.

Omul care trăește în mizerie și n'are

spirit revoluționar este ultimul imbecil al pământului.

Omenirea împărțită între exploatare și exploatați oferă dualismul cel mai desăperant.

Sărăcii sunt sngura forță a universului.

Un popor există intrucât constituie o primejdie.

Am reproduș câteva idei din capitol V. D-l Cioran spune despre pacifism că are de partea sa toate inimile și nici o realitate. Oare inimile să nu fie nici o realitate? Și încă realitatea cea mai convingătoare! Chiar și rațiunea cea mai rece, mefistofelică, zeflemisește pornirea belicoasă a firii omenesti.

Dacă un popor ar exista numai intrucât constituie o primejdie pentru alte popoare, atunci Turcii și Țiganii ar fi popoare privilegiate. Decât, tocmai dl Cioran constată la alt loc, că imperialismul turcesc a fost cel mai steril din câte cunoaște istoria. Iar despre Țigani ne pot informa toate dosarele dela justiție și experiența zilnică.

Toate expunerile autorului ne duc la expierea omenirii păcătoase. De Maistre suntea neted: „Piatra unghiulară a edificului social este călăul”.

Oamenii mediocri sunt adevărații regi ai pământului.

Proștii au organizat bine viața și au făcut din ea o cetate interzisă spiritului.

Durerea este substanța devenirii.

Gavril Todica

e cea ducătoare la scop. Vorba românului: Nici prea-prea dar nici foarte-foarte.

Iată propriile-i cuvinte: „E nevoie de argumente ca să fim crezuți? Bine. Vom aduce și probe. Iată un prim exemplu: repertoriul teatrelor bucureștene. Dacă tunul bubue pe câmpurile de luptă, nu trebuie neapărat să se ofere și înapoia frontului spectacole de tragedii antice și nici sumbrele drame shakespeariene sau ale maestrilor nordici. Este însă posibilă o linie de mijloc. În nici un caz nu putem admite să se transforme țara, cu București în frunte, într'un fel de maidan în care măscăricii periferici să-și exercite la nesfârșit talentele în jurul aceleiași teme: a rețetei infailibile grație căreia se poate trage chiulul fidelității conjugale.

Fie că Margareta se împarte la trei, înainte de noaptea nunții, fie că bărbatul este îndemnat de nevastă să nu reziste ispitei de a se bucura de nuree încercatei curtizane, teatrele se ostenesc, în schimbul unei retribuții maximalizate recent, să învețe fetele și băieții în mugur, ca și pe cei mai răsăriți sub raportul experienței în materie, de a ocoli preceptele moralei și de a se încadra în cohorta celor cari își bat joc de sufletul Nației. De ce atâta frivolitate? (Informația, 6, X. 42).

Concis și foarte clar spus. Voi adăuga doar câteva observații marginale.

Mai întâi, se știe că pe frontul năpraznic din Răsărit poporul nostru luptă și pentru a repune în drepturi instituția căsătoriei, batjocorită și ingenunchiată de un regim monstruos.

In al doilea rând, să nu se uite că avem regiuni în țară unde mor mai mulți copii de cât se nasc. Nici o măsură de profilaxie morală ori materială nu va da roade, atâta timp cât se va permite înjosirea și banalizarea publică a trăinicieii unei căsnicii. Franța a fost umilită și pentru că a avut prea puțini copii, așa spunea patetic imediat după dezastru Mareșalul Petain. A și fost creat în Franța un comisariat special cu scopul de a educa pe cetățeanul francez și a-l crește în sentimente mai propice și mai înalte față de familie și rosturile ei.

Apoi, cine nu vede, că e de prisos să se vină cu amenințări de internare în lagăr pentru a reaminti celor cari și-au uitat de legile bunului simț și ale pudorii, dacă se îngăduie în școli (căci azi teatrul ca și cinematograful e o adevărată școală a vieții) să se răspândească — nu întâmplător și cu rarissime excepții, cari la urma urmei ar mai putea fi trecute cu vederea, ci consecvent — ideii cari se bat cap în cap cu ordonanțele preventive și prohibitive ale poliției de moravuri.

In fine, să nu-și închipue nici chiar conducătorii de teatre, dela centru ori mai periferici, că vițiile și ridicolul în legătură cu căsnicia ar fi punctul forte, elementul de susținere al repertoriului.

Lumea merge și se distrează pentru că simte nevoia și, în majoritatea absolută a cazurilor, îi e indiferent dacă bancul ori comicul în general reese dintr'un fapt în legătură cu căsnicia ori e determinat de stângăcia și trăznăile vreunui mucalit. Există o mie și una de posibilități de a fi pe placul publicului și de a câștiga (punctul sensibil al teatrului de azi) fără a repeta până la uzaj aceiași temă: infidelitatea în căsnicie.

Evident, multe s'ar putea spune în legătură cu această problemă. Pentru că într'adevăr nu e bine ceace se face — dat fiind nu numai tragismul zilelor prin care trecem cu apăsătoare grăbi de cari cei mai muți suntem cuprinși — dar și pentru că se minează înconștient unul din stâlpii pe cari tocmai

e vorba că se va face mâne reconstrucția lumii noi.

Dacă nu are nevoie de ceva omul zilelor noastre, apoi cu siguranță nu are nevoie de-a fi dădăcit în privința modului cum poate trage chiulul mai bine îndatoririlor conjugale. Aici, deși nu spre cea mai bună a lui cinste, e deja maestru. Greu de spus, dar foarte adevărat.

Traian Cosma

Preoți cu crucea'n frunte... Numărul de azi al *Curentului* aduce, sub titlul de mai sus, un creștinesc și luminat articol, semnat *George Sbârcea*. Reținem și noi rândurile cari privesc pe Preasf. *Iuliu al Clujului*, sărbătorit nu de mult din prilejul împlinirii unui sfert de veac de arhipăstorie. — Scrie d. George Sbârcea:

[...] „Unul dintre cei mai iubiți arhieri ai Ardealului a împlinit nu demult un sfert de veac de românescă păstorie. E plămădit din pasta frământată a vechilor vlădici de peste Carpați, care au fost în clipe de răscruce conducătorii celor mulți, păstori în sensul cel mai bun al cuvântului. „Episcopul Iuliu“, cum îi spun ardelenii, a știut să unească, într'o armonioasă sinteză, cuvântul Cărții Sfinte cu legile Neamului, poruncile Domnului cu cele ale Regelui. În toamna tulbure a anului 1917, când românismul își căuta făgașul pentru realizarea dreptelor sale aspirații, scaunul episcopal al Gherlei a fost ocupat de un om, pe care dragostea de nație avea să-l facă unul din acei preoți „cu crucea'n frunte“, care au dus poporul, în momentele lui decisive, pe drumul împlinirilor. Deși unit, dr. Iuliu Hossu cobora din școala marelui mitropolit Șaguna, care știa că biserica este a neamului, e spitalul inimilor rănite de nedreptățile lumii. Trei mătănii cu fața spre Soare răsare, câteva fire de busuioc la icoana Maicii Domnului, un sărut fricos pe marginea tivită cu fir a praporului și românul se simte iar prieten cu firea și cu Dumnezeu, cu semenii și cu destinul. E mai tânăr, mult mai tânăr, după o baie sufletească în aerul tămăios al bisericuței, decât triștii cavaleri ai farsei comuniste, „eliberații“ Eurasiiei...

Respectul acesta innăscut pentru cele ale sufletului a făcut din poporul nostru, în ceasuri grele, români adevărați, care au știut să procedeze conform poruncilor de totdeauna ale Neamului. În Ardeal mai ales, preotul a fost totdeauna prezent la apelul pe care îl lansa țara, când se simțea bătută de valurile întâmplărilor potrivnice. Vlădica Iuliu, care de un sfert de veac stă în fruntea românilor din Nord, asemenea bradului vecin cu cerul și cu piscurile, s'a legat hotărîtor de istoria acestor douzeci și cinci de ani ai Ardealului. După adunarea dela 1 Decembrie 1918, episcopul unit al Gherlei a fost printre fruntașii de peste munți care aducea la București solia fraților ce se vroiau, însfârșit, una cu România. Puține s'au întâmplat, dela acea neuitată zi, în viața Transilvaniei, la care Iuliu să nu fi participat, fie cu vorba-i încălzită de vâlvătaie unui patriotism luminos și dinamic, fie cu gestu-i învălviitor și arhieresc, fie cu ajutorul generos al omului care înțelege durerea, ori de unde ar veni ea. Când a fost în joc Neamul, episcopul românilor uniți și-a ridicat cărja de păstor și a dat semnalul. Niciodată turma nu s'a răstăcit, niciodată atenția încordată a Vlădiciei n'a slăbit.

Cei ce înțeleg tălcul acestei sărbătoriri, știu ce a însemnat și înseamnă pentru noi Biserica și Dumnezeu!...“

Răsfoind manualele didactice

În cărțile de școală se strecoară adesea greșeli. Unele provin din faptul că se iau ca adevăruri evidente anumite lucruri cari se afirmă ca atari în ambianța generală a secolului. După Descartes prima regulă a metodei universale e să nu primești ca adevărat, decât ceea ce ai constatat cu minuțiozitate că e adevărat. În multe cazuri se spun în manualele didactice anumite lucruri la cari nici chiar autorii lor nu țin cu necesitate. Să cităm un exemplu:

D. S. *Mehedinți* scrie în manualul de geografie pentru clasa VIII-a că Papa a voit să facă o cruciadă pentru exterminarea Românilor. Am scris o epistolă dlui S. *Mehedinți*, rugându-l să publice documentele, spre a cunoaște cu toții acest fapt deosebit de important. Papa Leon XIII a deschis larg arhivele Vaticanului spunând că Biserica nu ascunde nimic și nu are nimic de ascuns. De ce să se ascundă atunci documente atât de importante? Răspunsul dlui S. *Mehedinți* a fost că — „noi n'avem nevoie nici de Bizanț, nici de Roma, nici de Geneva, Leningrad sau alt izvor de învățătură pentru a ne apropia de Evanghlie. Dacă Isus ar veni încă odată ca acum 1942 de ani, cred că ne-ar blestema, ca pe farisei, pentru felul cum au desfigurat cărțurarii învățăturile Sale“. Stimez mult pe marele geograf și etnograf, dar după cum rezultă din scrisoarea Domniei Sale, nici chiar Domnia Sa nu ține la cele spuse. — În manualul de geografie pentru clasa V-a se spune că Galileo Galilei a fost ars pe rug de Biserica Catholică, fiindcă a îndrăznit să spună că pământul se învârte. De ce e necesar să se scrie lucruri atât de inexacte? De curând a ținut o conferință la Radio-Roma Giovanni Papini. Distinsul academician spunea că în ultimii ani Galilei a trăit la Roma, sub patronajul Papei. A fost condamnat pentru faptul că era rău exeget nu pentru faptul că era astronom. Condamnarea era doctrinară, nu la moarte, cum se afirmă necontrolat azi. Un apologet ortodox, d. Ioan Gh. Savin, în cursul de Apologetică, combate vehement legenda uciderii lui Galileo Galilei. De ce vor geografii să fie mai ortodocși decât dogmatiștii și apologeții ortodoxiei?

D. P. P. *Panaitescu* afirmă în manualul de Istoria Românilor pentru clasa VIII-a că Mihai Viteazul a scris Papei să se facă ortodox. O-re de ce nu publică d. P. P. *Panaitescu* această scrisoare, ca să cunoască toată lumea un document atât de important, unic în felul său în toată lumea? Ar merita să fie publicat în original și în traducere, dacă ar exista.

În realitate un astfel de document, are marea deficiență de a fi lipsit de proprietatea numită existență. De unde provine atunci o legendă atât de curioasă? O găsim în cronică latinească a protestantului Zamozius, pseudonimul latinizat al lui Szamósközi. În cronică lui Szamósközi se găsesc multe legende.

Istoricul A. D. *Xenopol* combate adesea legendele acreditate de Zamozius (alias Szamósközi), dar legenda despre scrisoarea trimisă Papei de Mihai Viteazul, cu oferta de a se face disident ca Orientul greco-slav, o pune cu plăcere. E adevărat că A. D. *Xenopol* era dușman ireductibil al catolicismului, dar de aci nu tecurge privilegiul de a acredita legende. După A. D. *Xenopol* citează și d. P. P. *Panaitescu* și mulți alții, fără de a controla mai de aproape ca să poată constata că nu există o astfel de scrisoare. D. P. P. *Panaitescu* a publicat o lucrare bună despre

Mihai Viteazu (istoricii au apreciat-o, manifestând neîncredere numai în ce privește originea lui Mihai Viteazu — despre care au scris studii și articole-răspuns N. Iorga, I. Lupăș și I. Crăciun, arătând că Mihai Viteazu e din os domnesc), a publicat documente inedite despre epoca lui Mihai Viteazu, dar nici cări nu are un document care să fie scrișoarea pomenită mai sus.

În toate manualele de istorie se spune că după Iezuiți scopul scuză mijloacele. Ca răspuns la această afirmație să-mi fie permis a depăna o amintire. În primăvara anului 1939, *Părintele Valeriu Iordăchescu*, profesor la Facultatea de Teologie „Petru Movilă” din Chișinău, vorbea în sala anului IV despre faptul moral. Întrebă la un moment dat, care e părerea Iezuiților? Toți răspund în cor — scopul scuză mijloacele. Profesorul a zâmbit, spunând: „Așa se acreditează minciunile”. A amintit apoi, că în Germania s'a instituit un premiu strașnic, pentru cercetătorul care va demonstra cu citate din operele membrilor societății lui Isus că — scopul scuză mijloacele. Deși premiul s'a întemeiat de câteva decenii, până în prezent nu s'a găsit decât un singur concurent și lucrarea aceluia a fost respinsă (în paranteză fie zis — era exiezuit). Studenții au adus un argument în care credeau nespuse de mult — așa spune istoria. Profesorul a răspuns cât se poate de academic, că este o legendă acreditată de francmasoni, spre a lovi în corpul de elită al bisericii și că purși simplu un manual se ia după alt manual fără să se facă cercetări științifice. Un student a mai obiectat că numai pe catolici îi atacă. Profesorul a răspuns cu o rară obiectivitate, spunând că ortodoxia trebuie să regrete că nu e atăcată, căci de aci urmează că dușmanii credinței nu o consideră o forță. Mai spunea că e o mândrie pentru Biserica Catolică faptul că e atât de mult atacată, căci de aci rezultă că și dușmanii recunosc că ea este o mare forță. Vederile Păr. Valeriu Iordăchescu, adept al filosofiei neotomiste, sunt foarte exacte. (Regretăm că un om atât de superior e atacat de revista *Slova Ortodoxă*).

Ce să mai spunem despre manualele de științe pozitive? Când d. *Ioan Simionescu*, savantul naturalist și președinte al Academiei române, vorbește despre ipotezele cosmogonice, ne permitem să credem, că ar fi necesar să pomenească și ipoteza științific elaborată și logic conturată a creaționismului, cel puțin cu titlul de ipoteză, alături de celelalte ipoteze.

Menționez că nu mă gândesc să diminuez valoarea manualelor la cari mă refer, ci îndrăznesc doar să demonstrez că s'au strecurat în ele anumite lucruri, cari ar trebui nițel rețușate, din motive științifice. Adesea la anumite materii intelectuali nu știu mai mult decât ceea ce scrie în manualul de liceu. De ce să se lase atunci afirmațiuni cari nu sunt bazate pe cercetări rigurose științifice?

Iosif E. Naghiu

Banca Centrală pentru Industrie și Comerț
S. A. Turda (refugiată din Cluj)

Prospect de emisiune în extras

Banca Centrală pentru Industrie și Comerț S. A. majorează capitalul social dela 50 mil. Lei la 100 mil. Lei. Sporul de 50 mil. Lei se va acoperi: Lei 25 mil. prin întrebuințarea fondului pentru majorări de capital, (sub rezerva aprobării adunării generale ordinare a anului 1942) și Lei 25 mil. prin subscripție.

Știri mărunte

Congres euharistic național. Spre sfârșitul lunii trecut a avut loc la *San-Salvador*, capitala republicii Salvador din America Centrală, un mare congres euharistic național, la care a participat o mulțime imensă. Sf. Părinte a fost reprezentat de Msgr. Iosif Beltramei, nunțiu apostolic. Cu acest prilej *Vicarul Domnului* a rostit, la *Radio-Vatican*, din Biblioteca sa privată, un înălțător cuvânt părințesc, în limba spaniolă, pentru fiii îndepărtați, întruniți spre a se închina lui Isus-Euharisticul.

Dela Sf. Sinod din București. Actuala sesiune a Sf. Sinod s'a deschis săptămâna trecută. I. P. S. *Patriarh* a făcut cunoscută moartea Preasf. Ghe-nadie al Buzăului, retragerea la pensie a Preasf. Gherontie al Constanței și înaltul Decret prin care I. P. S. *Visarion Puiu* a fost rânduit pentru „organizarea și conducerea treburilor bisericesti din Transnistria”. În legătură cu cuvântul de deschidere, d. I. *Petrovici*, ministrul Culturii Naționale și al Cultelor a ținut să declare că Biserica e reclamată imperios și că armata preoților trebuie să lupte cu demnitate acasă sub steagul Crucii. Crucea însă „trebuie să fie purtată de mâni care s'o ridice, nu de mâni care să o pângărească!...”. Domnia Sa a propus: 1. întocmirea unui regulament pentru recrutarea preoților, numirea și transferarea lor; 2. întocmirea unei legi a Patriarhatului, amăsurat căreia Patriarhatul să înceteze a fi o simplă funcțiune onorifică; 3. a dat expresie dorinței Marelui Antonescu de a se face urgent alegeri eparhiale în Bucovina și Basarabia.

Locale. Dumineca viitoare, cea înaintea Nașterii Domnului, va predica în catedrală pâr. Dr. *Septimiu Todoranu*, profesor de teologie.

— În fața unui public ales, în frunte cu I. P. S. *Valeriu Traian Frențiu*, Dumineca trecută, după sf. liturghie, pâr. *Libiu T. Chinezu*, rectorul Academiei Teologice a ținut, în cea mai spațioasă sală a Seminarului, o conferință bogată în idei și sugestii, tratând subiectul captivant: *Perspective agriste*.

România participă la bucuria Finlandei. S'au împlinit 25 de ani de când *Finlanda* și-a recâștigat independența, scăpând din jugul țarist. Momentul acesta, țărișoara ce a luptat și luptă din nou atât de eroic împotriva bolșevismului, s'a bucurat și în mijlocul uraganului actual, reîmprescându-și bucuria de acum un sfert de veac. *România* a folosit acest prilej să-și exprime, prin rostul d. *Mihai Antonescu*, la Teatrul Național din *București*, în cadre sărbătorești, fiind de față membrii guvernului și ai Corpului Diplomatic (ntre cari de sine înțeles că era și ministrul plenipotențiar al Finlandei la *București*, d. E. H. *Palin*) admirația sa pentru țara tovarășă glorioasă de arme, în acest războiu și pentru admirabilul popor al Kalevaliei.

Danii marinimoase. D-na văduvă *Clara Dr. Bogdan*, din prilejul împlinirii unei jumătăți de an dela moartea neuitatului său soț Dr. *Alexe Bogdan*, a dăruit bisericii noastre din *Nădlac* următoarele obiecte (în paranteză valoarea în bani): Un tablou (30.000), o măsură pentru altar și trei alte măsurări artistice lucrate (15.000), două covoare de lână (15.000), o periniță pentru altar (3000), un sfeșnic (500) și alte lucruri de valoare, cu totul în preț de 65.000 Lei (*sasezeci și cinci de mii Lei*). Pentru frumoasele daruri i-se aduc marinimoasei donatoare și pe această cale cele mai simțite mulțumite. (*Mihaiu Vancu*, primcurator bisericesc; *Ioan Cismașiu*, paroh, protopop onorar).

Se rezervă vechilor acționari câte una acțiune nouă pentru două vechi, la prețul de Lei 250 val. nom.; drept de opțiune până la 16. I. 43; — achitarea se face integral la subscriere; — pentru exercitarea controlului, acționarii sunt obligați să depună acțiunile vechi la sediile unde semnează și unde vor rămâne până la a doua adunare generală extraord.; — subscrierile se fac atât la sediul principal, Turda, cât și la sucursalele băncii (*București*, Str. Ion Ghica Nr. 2, *Brașov*, *Sibiu*, *Alba-Iulia* și *Hațeg*); acțiunile noi vor participa la dividendul anului 1943.

Mitropolia Română Unită — Blaj

Nr. 8178—1942

Congurs muzical

Pentru serbările aniversare de 250 ani dela nașterea marelui luptător naționalist, episcopul *Inocențiu Micu-Klein*, publicăm un concurs cu premii pentru o *compoziție muzicală originală*, care poate fi:

Simfonie,
Poem simfonic,
Concert, sau
Poem cu cor și orhestră.

Lucrarea brodată pe motive populare românești și bisericesti, va ilustra personalitatea de luptător și martir a marelui Episcop.

Durata de execuție: minimum 15 minute.

Partiturile însoțite de un extras de pian, se vor înainta sub motto, până la 30 Aprilie 1943 inclusiv, Mitropoliei Române Unite din Blaj.

Premii: I. 50 000 lei.
II. 30 000 „
III. 20 000 „

Lucrările premiate rămân proprietatea autorului lor. Manuscrisele premiate rămân proprietatea Mitropoliei, aceasta având și dreptul de prima audiere, în cadrele concertelor ce se vor da în continuarea festivităților jubiliare la Blaj, precum și cu alte prilejuri.

Comisia pentru aprecierea lucrărilor:

Președinte: *George Enescu*; — Membri: *Alfred Alecsandrescu*, *Mihail Jora* și *Francisc Hubic* ca delegat al Mitropoliei.

Autorii lucrărilor premiate vor trimite Mitropoliei, în termen de 15 zile dela data decernării premiului, o prezentare estetică și formală a lucrării care se va imprima pentru publicul auditor, cu prilejul audițiilor muzicale.

Notă. 1. Datele privind personalitatea Episcopului *Inocențiu Micu Klein* se află în biografia publicată de canonicul Dr. *Augustin Bunea* „Episcopul *Inocențiu Micu Klein*” (Tipografia Seminarului Blaj 1900) epuizată, se află numai în bibliotecă. — 2. Pentru poemul cu cor și orhestră concurenților le stă la dispoziție textul unei balade premiate în cadrul unui concurs literar. Acest text se poate cere dela Mitropolia Română Unită din Blaj.

Blaj, din ședința consistorială dela 28 Noemvrie 1942.

VALERIU TRAIAN

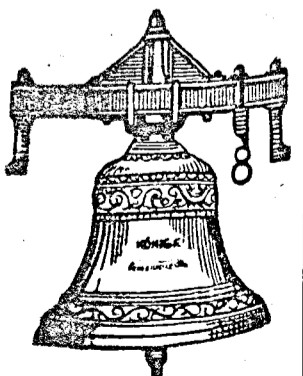
Administrator Apostolic al Arhiepiscopiei române unite de Alba-Iulia și Făgăraș

FRIDERIC HÖNIG ARAD STRADA BARIȚIU 10-21

Cea mai veche și mai mare turnătorie de clopote din România.

Fondată
la anul 1840

La comandă fabrică clopote de orice mărime din cel mai curat bronz pentru clopote, pe lângă garanță mare și cu prefixarea precisă a tonurilor. Invenție proprie licențiată.

Rechizite și scune de fier pentru clopote. Motoare electrice pentru clopotit. — Telefon 376.